

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος.....	V
Από τον πρόλογο της προηγούμενης έκδοσης	VII
Διάγραμμα περιεχομένων	IX
Πίνακας περιεχομένων	XIII
Συνομογραφίες.....	LI
Γενική βιβλιογραφία.....	LV

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

§ 1. Έννοια και σημασία του κληρονομικού δικαίου.....	1
§ 2. Ιστορική εξέλιξη του κληρονομικού δικαίου μέχρι τον ΑΚ	13
§ 3. Πηγές, ιδεολογική κατεύθυνση και νομοθετική εξέλιξη του κληρονομικού δικαίου.....	19

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ

§ 4. Κληρονομική διαδοχή και κληρονομικό δικαίωμα.....	29
§ 5. Λόγοι κλήσης στην κληρονομία.....	37
§ 6. Άλλοι τρόποι διαδοχής στην περιουσία του αποβιώσαντος.....	47
§ 7. Αντικείμενο της αιτία θανάτου διαδοχής.....	57
§ 8. Υποκείμενα της αιτία θανάτου διαδοχής.....	77
§ 9. Επαγωγή και κτήση της κληρονομίας.....	95

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΔΟΧΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΔΙΑΔΟΧΗ ΑΠΟ ΔΙΑΘΗΚΗ

§ 10. Η διαθήκη γενικά	105
§ 11. Ικανότητα για σύνταξη διαθήκης.....	117
§ 12. Τύπος της διαθήκης γενικά	141
§ 13. Η ιδιόγραφη διαθήκη	151
§ 14. Δημόσια διαθήκη.....	171

Διάγραμμα περιεχομένων

§ 15. Μυστική διαθήκη.....	193
§ 16. Έκτακτες διαθήκες	203
§ 17. Ανάκληση διαθηκών.....	211
§ 18. Δημοσίευση των διαθηκών.....	235
§ 19. Προϋποθέσεις εγκυρότητας του περιεχομένου της διαθήκης.....	245
§ 20. Ανίσχυρες διαθήκες	279
§ 21. Ερμηνεία των διαθηκών	293
§ 22. Εγκατάσταση κληρονόμου	313
§ 23. Αιρέσεις και προθεσμίες στη διαθήκη	345
§ 24. Αποκλήρωση υπό ευρεία έννοια	375
§ 25. Εκτελεστής διαθήκης	379

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΕΞ ΑΔΙΑΘΕΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΗ

§ 26. Δικαιολογία και ιθύνουσες αρχές.....	399
§ 27. Το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα των συγγενών	413
§ 28. Το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του συζύγου	441
§ 29. Το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου	465
§ 30. Διαδοχή τάξεων και προσαύξηση	471

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΟΧΗ

§ 31. Εισαγωγή στο δίκαιο της νόμιμης μοίρας.....	479
§ 32. Νόμιμη μοίρα: Δικαιούμενα πρόσωπα, ποσοστό και τρόποι κατάλειψης.....	489
§ 33. Νόμιμη μοίρα: Προσβολή και παραίτηση.....	517
§ 34. Υπολογισμός της νόμιμης μοίρας.....	541
§ 35. Υπολογισμός της νόμιμης μοίρας σε περίπτωση συνεισφοράς	573
§ 36. Προστασία του δικαιώματος της νόμιμης μοίρας	587
§ 37. Αποκλήρωση υπό στενή έννοια.....	615

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Η ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΚΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

§ 38. Κτήση και αποδοχή της κληρονομίας.....	643
§ 39. Αποποίηση της κληρονομίας	667
§ 40. Σχολάζουσα κληρονομία.....	691

§ 41. Κληρονομική αναξιότητα	703
------------------------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΑΝΕΙΣΤΕΣ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

§ 42. Τα χρέη της κληρονομίας	737
§ 43. Ευεργέτημα απογραφής.....	755
§ 44. Δικαστική εκκαθάριση της κληρονομίας.....	789

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥ

§ 45. Το κληρονομητήριο.....	827
§ 46. Η αγωγή περί κλήρου: Έννοια, φύση και προϋποθέσεις.....	883
§ 47. Η αγωγή περί κλήρου: Ευθύνη και άμυνα του εναγομένου	909

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΩΝ

§ 48. Η κοινωνία των συγκληρονόμων	949
§ 49. Η λύση της κοινωνίας.....	969
§ 50. Η συνεισφορά	999

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

§ 51. Η πώληση της κληρονομίας.....	1029
§ 52. Άλλες συμβάσεις εκποίησης της κληρονομίας	1037

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΙΔΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΔΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥΜΕΝΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΣ

§ 53. Η σύσταση της κληροδοσίας	1041
§ 54. Κτήση, αποδοχή και αποποίηση της κληροδοσίας.....	1063
§ 55. Είδη κληροδοσιών.....	1089

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΜΑΤΑ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΜΑ

§ 56. Έννοια, μορφές και σύσταση καθολικού καταπιστεύματος.....	1113
§ 57. Νομική θέση του βεβαρημένου με καταπίστευμα	1135
§ 58. Νομική θέση του καταπιστευματοδόχου.....	1149

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΕΙΔΙΚΟ ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΜΑ

§ 59. Καταπιστευτική υποκατάσταση	1159
---	------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΤΡΟΠΟΣ

§ 60. Έννοια και μορφές του τρόπου	1171
§ 61. Εξαναγκασμός του τρόπου	1187

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ ΕΝ ΖΩΗ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΣΕΣ ΤΗΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΔΟΧΗ

§ 62. Απαγόρευση των κληρονομικών συμβάσεων	1195
§ 63. Νέμηση ανιόντος.....	1201
§ 64. Δωρεά αιτία θανάτου	1209
§ 65. Άλλες συμβάσεις εν ζωή για την περίπτωση του θανάτου.....	1225
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	1235
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ	1261

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος.....	V
Διάγραμμα περιεχομένων	IX
Πίνακας περιεχομένων	XIII
Συντομογραφίες.....	LI
Γενική βιβλιογραφία.....	LV

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

§ 1. Έννοια και σημασία του κληρονομικού δικαίου	1
I. Έννοια και περιεχόμενο	1
1. Έννοια	1
2. Περιεχόμενο	2
II. Λειτουργική σημασία.....	2
III. Η θέση του κληρονομικού δικαίου στο σύστημα του αστικού δικαίου	5
IV. Κύρια χαρακτηριστικά του κληρονομικού δικαίου του ΑΚ.....	6
1. Η αναγνώριση του ιδιωτικού κληρονομικού δικαιώματος.....	6
2. Η ελευθερία διάθεσης.....	7
3. Η προστασία της οικογένειας.....	7
4. Ο κλειστός αριθμός των μορφών διάθεσης.....	9
5. Η προστασία των δανειστών	9
6. Η συμμετοχή του Κράτους στην κληρονομία.....	10
7. Ειδικότερα η φορολόγηση της κληρονομίας	11
§ 2. Ιστορική εξέλιξη του κληρονομικού δικαίου μέχρι τον ΑΚ.....	13
I. Εισαγωγικά.....	13
II. Βυζαντινορωμαϊκό δίκαιο	14
III. Επιστήμη του δικαίου των πανδεκτών	14
IV. Νεότερη νομοθεσία	15
V. Τοπικά και προσωπικά δίκαια	16
1. Τοπικοί κώδικες.....	16
2. Προσωπικά δίκαια	16
VI. Η αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου με τον ΑΚ.....	16
§ 3. Πηγές, ιδεολογική κατεύθυνση και νομοθετική εξέλιξη του κληρονομικού δικαίου	19
I. Πηγές του κληρονομικού δικαίου	19

Πίνακας περιεχομένων

1. Ο Αστικός Κώδικας.....	19
2. Ο Εισαγωγικός Νόμος του Αστικού Κώδικα	20
3. Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας.....	20
4. Ειδικοί Νόμοι.....	22
II. Ιδεολογική κατεύθυνση του κληρονομικού δικαίου του ΑΚ.....	23
III. Εξέλιξη του κληρονομικού δικαίου μετά τον ΑΚ	25

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ

§ 4. Κληρονομική διαδοχή και κληρονομικό δικαίωμα.....	29
I. Έννοια και δικαιολογία της κληρονομικής διαδοχής	29
1. Έννοια.....	29
2. Δικαιολογία	31
II. Διάκριση από την αιτία θανάτου διαδοχή.....	32
III. Κληρονομικό δικαίωμα	33
§ 5. Λόγοι κλήσης στην κληρονομία.....	37
I. Αυτονομία της βουλήσεως στο κληρονομικό δίκαιο.....	37
1. Η ελευθερία του διατιθέναι.....	37
2. Περιορισμοί της ελευθερίας διάθεσης.....	38
II. Οι θεσμοί του κληρονομικού δικαίου.....	39
1. Ο νόμος και η διαθήκη.....	39
2. Κλειστός αριθμός των θεσμών.....	39
III. Πρωταρχία της εκ διαθήκης διαδοχής	40
IV. Εξ αδιαθέτου διαδοχή	41
V. Συνύπαρξη εκ διαθήκης και εξ αδιαθέτου διαδοχής	42
VI. Αναγκαστική διαδοχή: Περιορισμός της εκ διαθήκης διαδοχής.....	43
VII. Απαγόρευση κληρονομικών συμβάσεων	44
1. Έννοια κληρονομικής σύμβασης.....	44
2. Συμβάσεις που περιορίζουν την ελευθερία διάθεσης	45
3. Συνέπειες κατάρτισης κληρονομικής σύμβασης	46
4. Οι μη γνήσιες κληρονομικές συμβάσεις.....	46
§ 6. Άλλοι τρόποι διαδοχής στην περιουσία του αποβιώσαντος.....	47
I. Εισαγωγικά.....	47
II. Κληροδοσία.....	48
III. Κληρονομικό καταπίστευμα.....	49
IV. Καταπιστευτική υποκατάσταση.....	50
V. Τρόπος	51
VI. Αιτία θανάτου δωρεά.....	52
VII. Άλλες δικαιοπραξίες εν ζωή	52

1. Γενικά	52
2. Δωρεά εν ζωή για την περίπτωση θανάτου	53
3. Επαχθής δικαιοπραξία για την περίπτωση θανάτου.....	53
4. Μεταθανάτια πληρεξουσιότητα.....	54
5. Σύμβαση υπέρ τρίτου για την περίπτωση θανάτου.....	54
§ 7. Αντικείμενο της αιτία θανάτου διαδοχής.....	57
I. Έννοια κληρονομίας.....	58
II. Περιουσιακές σχέσεις και δικαιώματα.....	59
1. Γενικές Αρχές.....	59
α) Πληρεξουσιότητα· β) Προσύμφωνο· γ) Δήλωση βούλησης· δ) Πα- ραγραφή· ε) Λογοδοσία	
2. Ενοχικό δίκαιο.....	60
α) Εντολή· β) Σύμβαση εργασίας· γ) Σύμβαση έργου· δ) Εγγύηση· ε) Αστική εταιρεία· στ) Προσωπικές εμπορικές εταιρείες· ζ) Ανώνυμες εταιρείες· η) Εταιρείες περιορισμένης ευθύνης	
3. Εμπράγματο δίκαιο	64
α) Εμπράγματα δικαιώματα· β) Νομή· γ) Χρησικτησία	
4. Άυλα αγαθά.....	68
5. Λοιπά δικαιώματα – Αξιώσεις.....	69
6. Κληρονομικό δίκαιο.....	70
7. Δημόσιο δίκαιο.....	70
8. Η δίκη.....	71
III. Μη περιουσιακές σχέσεις και δικαιώματα.....	72
1. Το δικαίωμα της προσωπικότητας.....	72
2. Δικαίωμα για την ταφή.....	72
3. Το πτώμα του κληρονομούμενου.....	72
4. Δικαιώματα και υποχρεώσεις του οικογενειακού δικαίου	73
5. Σχέσεις δημοσίου δικαίου	74
6. Λειτουργήματα του κληρονομικού δικαίου και άλλα.....	74
IV. Προσδιορισμός του κληρονομητού ή ακληρονόμητου με την ιδιωτική βούληση	74
V. Ο θάνατος ως δημιουργός δικαιωμάτων και υποχρεώσεων	75
§ 8. Υποκείμενα της αιτία θανάτου διαδοχής	77
I. Κληρονομούμενος.....	78
1. Εισαγωγικά	78
2. Θάνατος	79
3. Αφάνεια	80
4. Κυοφορούμενος.....	80
5. Μοναχοί.....	81
II. Κληρονόμος	82

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγικά	82
2. Ικανότητα φυσικού προσώπου.....	82
3. Τεχνητή γονιμοποίηση.....	83
4. Έλλειψη ικανότητας ως προς φυσικά πρόσωπα.....	85
5. Ικανότητα νομικού προσώπου	86
6. Εγκατάσταση νομικού προσώπου που δεν έχει ακόμα συσταθεί.....	87
7. Ίδρυμα	87
8. Έλλειψη ικανότητας ως προς νομικά πρόσωπα.....	87
9. Ένωση προσώπων.....	88
10. Νομικά πρόσωπα με κοινωφελή σκοπό.....	88
III. Καταπιστευματοδόχος	88
1. Έννοια.....	88
2. Νομική θέση του καταπιστευματοδόχου.....	89
IV. Κληροδόχος	90
1. Έννοια	90
2. Συνέπειες της ειδικής διαδοχής.....	90
3. Διάκριση από καταπιστευματοδόχο	91
V. Αιτία θανάτου δωρεοδόχος.....	91
1. Έννοια	91
2. Νομική φύση	92
§ 9. Επαγωγή και κτήση της κληρονομίας.....	95
I. Έννοιες.....	96
1. Εισαγωγικά.....	96
2. Άμεση και αυτοδίκαιη κτήση.....	97
3. Αναγκαστικό δίκαιο	98
II. Χρόνος επαγωγής	98
1. Γενικά	98
2. Αφάνεια.....	99
3. Εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων της κληρονομίας.....	99
4. Άλλα απόλυτα δικαιώματα	100
III. Φύση του δικαιώματος από την επαγωγή	101
1. Προσωρινό.....	101
2. Συνέπειες εκ του προσωρινού χαρακτήρα του δικαιώματος	102
3. Τροπή του δικαιώματος σε οριστικό	103
4. Αμεταβίβαστο και κληρονομητό	104

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΔΟΧΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΔΙΑΔΟΧΗ ΑΠΟ ΔΙΑΘΗΚΗ

§ 10. Η διαθήκη γενικά	105
I. Έννοια.....	106
1. Ορολογικές διευκρινήσεις.....	106
2. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα της διαθήκης	108
α) Μονομερής δικαιοπραξία· β) Μη απευθυντέα· γ) Αιτία θανάτου·	
δ) Απεριόριστα ανακλητή· ε) Μη επιδεκτική αντιπροσώπευσης· στ)	
Αυστηρά τυπική	
II. Δικαιολογία και σημασία	110
1. Ελευθερία του διατιθέναι.....	110
2. Συνταγματική θεμελίωση	110
3. Αντιρρήσεις	111
4. Περιορισμοί.....	111
III. Δυνατό περιεχόμενο της διαθήκης	112
1. Υποχρεωτικό περιεχόμενο	112
2. Δυνητικό περιεχόμενο	113
IV. Όροι κύρους της διαθήκης.....	114
1. Γενικές διατάξεις για τις δικαιοπραξίες	114
2. Διάταξη σαφής	114
3. Αντιστοιχία δήλωσης και βούλησης του διαθέτη	115
α) Εικονικότητα· β) Αστεϊσμός· γ) Πλάνη της ΑΚ 1783	
4. Μη εξάρτηση από τη γνώμη άλλου	115
5. Βούληση απαλλαγμένη από ελαττώματα	116
α) Πλάνη ως προς τα παραγωγικά αίτια· β) Απάτη· γ) Απειλή	
6. Μη αντίθεση στον νόμο και στα χρηστά ήθη.....	116
§ 11. Ικανότητα για σύνταξη διαθήκης	117
I. Η έννοια της ανικανότητας για σύνταξη διαθήκης.....	118
1. Εισαγωγικά.....	118
2. Περιορισμένη ικανότητα για σύνταξη διαθήκης.....	119
3. Χρόνος κατά τον οποίο απαιτείται να συντρέχει η ικανότητα	119
α) Στην ιδιόγραφη διαθήκη· β) Στη δημόσια διαθήκη· γ) Στη μυστι-	
κή διαθήκη	
4. Επιγενόμενη ανικανότητα ή ανάκτηση ικανότητας	120
5. Κληρικοί και μοναχοί.....	121
II. Ανίκανοι (ΑΚ 1719).....	122

1. Όποιος δεν συμπλήρωσε το 18ο έτος	122
2. Όποιος τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση.....	123
α) Στερητική δικαστική συμπαράσταση· β) Επικουρική δικαστική συμπαράσταση· γ) Χρόνος έναρξης της ανικανότητας· δ) Θάνατος του διαθέτη πριν από την έκδοση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης που τον υπέβαλε σε δικαστική συμπαράσταση· ε) Έκδοση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης που αίρει τη δικαστική συμπαράσταση	
3. Όποιος δεν έχει συνείδηση των πράξεών του ή βρίσκεται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του	129
α) Γενικοί ορισμοί· β) Η έλλειψη συνειδήσεως τωνπραττομένων ειδικότερα· γ) Η ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησης ειδικότερα	132
4. Ειδικές περιπτώσεις ανικανότητας για σύνταξη ορισμένου τύπου διαθήκης.....	135
III. Δικονομικά ζητήματα	136
1. Βάρος απόδειξης	136
2. Αντιφατικές αιτιολογίες.....	136
3. Ακυρότητα δημόσιας διαθήκης λόγω ανικανότητας του διαθέτη και αποδεικτική ισχύς του εγγράφου της.....	137
4. Ιατρικά πιστοποιητικά ως αποδεικτικά μέσα.....	138
5. Αναιρετικός έλεγχος	139
§ 12. Τύπος της διαθήκης γενικά.....	141
I. Η αυστηρή τυπικότητα της διαθήκης – Δικαιολογητική βάση.....	141
1. Έννοια	141
2. Δικαιολογία του τύπου.....	142
3. Αναγκαστικός χαρακτήρας	143
4. Τελλολογική ερμηνεία.....	143
5. Ιστορική επισκόπηση	143
II. Είδη διαθηκών	144
1. Κλειστός αριθμός των διάφορων ειδών διαθήκης	144
2. Αρχή της ισοτιμίας όλων των ειδών διαθήκης.....	144
III. Αυτοπρόσωπη σύνταξη της διαθήκης	145
1. Έννοια	145
2. Συνέπειες της μη αυτοπρόσωπης σύνταξης.....	146
IV. Απαγόρευση της συνδιαθήκης	146
1. Έννοια και νομική φύση.....	146
α) Έννοια· β) Νομική φύση	
2. Δικαιολογητική βάση της απαγόρευσης.....	147
3. Σχέση μεταξύ συνδιαθήκης και κληρονομικής σύμβασης.....	148

4. Συνέπειες παράβασης της απαγόρευσης	149
V. Ζητήματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου	149
§ 13. Η ιδióγραφη διαθήκη.....	151
I. Έννοια και σημασία	152
1. Έννοια και νομική φύση	152
2. Δημοσίευση.....	153
3. Ερμηνεία διατάξεων	153
4. Αναγκαστικός χαρακτήρας	153
5. Ιδιωτικό διεθνές δίκαιο	153
II. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.....	154
1. Πλεονεκτήματα	154
2. Μειονεκτήματα.....	154
III. Ικανότητα για σύνταξη ιδióγραφης διαθήκης	155
IV. Συστατικά στοιχεία	156
1. Ιδιόχειρη γραφή	156
2. Χρονολογία.....	159
α) Ανακριβής χρονολογία· β) Απουσία χρονολογίας· γ) Ατελής (ή ελλιπής) χρονολογία· δ) Ανύπαρκτη ή αδύνατη χρονολογία· ε) Πολλαπλή χρονολογία· στ) Το βέβαιο της χρονολογίας	
3. Υπογραφή	164
V. Προσθήκες και εξωτερικά ελαττώματα	166
1. Προσθήκες.....	166
2. Εξωτερικά ελαττώματα.....	167
VI. Κατάθεση	168
VII. Κήρυξη της διαθήκης ως κυρίας.....	169
VIII. Απώλεια, καταστροφή κλπ. ιδióγραφης διαθήκης	169
§ 14. Δημόσια διαθήκη.....	171
I. Έννοια.....	171
II. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.....	172
1. Πλεονεκτήματα	172
2. Μειονεκτήματα.....	173
III. Ικανότητα για σύνταξη δημόσιας διαθήκης.....	174
IV. Συμπράττοντα πρόσωπα	176
1. Ο συμβολαιογράφος	176
α) Γενικά· β) Κατά τόπον αρμοδιότητα· γ) Αναπλήρωση· δ) Λόγοι ανικανότητας	
2. Οι μάρτυρες.....	179
α) Γενικά· β) Λόγοι ανικανότητας· γ) Ανικανότητα προς σύμπραξη με επιτακτικό χαρακτήρα· δ) Ανικανότητα προς σύμπραξη με δεοντολογικό χαρακτήρα	

Πίνακας περιεχομένων

V. Η διαδικασία σύνταξης της δημόσιας διαθήκης.....	183
1. Προκαταρκτικές πράξεις.....	183
α) Βεβαίωση της ταυτότητας του διαθέτη και των μαρτύρων· β) Όρκιση των μαρτύρων	
2. Δήλωση της βούλησης του διαθέτη	184
3. Παρουσία των προσώπων που συμπράττουν.....	185
4. Πράξη του συμβολαιογράφου.....	187
α) Περιεχόμενο της πράξης· β) Ανάγνωση της πράξης· γ) Υπογραφή της πράξης· δ) Εφαρμογή των διατάξεων για τα συμβολαιογραφικά έγγραφα	
VI. Αποδεικτική δύναμη	191
VII. Εκτελεστότητα.....	192
§ 15. Μυστική διαθήκη.....	193
I. Έννοια.....	193
II. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα	194
1. Πλεονεκτήματα	194
2. Μειονεκτήματα.....	194
III. Ικανότητα για σύνταξη μυστικής διαθήκης.....	195
IV. Εγχειριζόμενο έγγραφο	196
1. Σύνταξη του εγχειριζόμενου εγγράφου.....	196
2. Εγχείριση του εγγράφου	197
3. Σφράγιση του εγγράφου.....	198
4. Σημείωση στο έγγραφο.....	198
V. Πράξη περί της μυστικής διαθήκης	199
VI. Μυστική διαθήκη που ισχύει ως ιδιόγραφη	200
§ 16. Έκτακτες διαθήκες.....	203
I. Έννοια, δικαιολογία και είδη	203
1. Έννοια και νομική φύση.....	203
2. Δικαιολογητική βάση	203
3. Είδη	204
α) Διαθήκη σε πλοίο· β) Διαθήκη σε εκστρατεία ή στρατιωτική διαθήκη· γ) Διαθήκη σε αποκλεισμό	
II. Διατυπώσεις σύνταξης	205
1. Διαθήκη σε πλοίο.....	205
α) Διαθέτες-συντάκτες· β) Διατυπώσεις σύνταξης	
2. Στρατιωτική διαθήκη.....	207
α) Διαθέτες-συντάκτες· β) Διατυπώσεις σύνταξης	
3. Διαθήκη σε αποκλεισμό.....	208
α) Διαθέτες-συντάκτες· β) Διατυπώσεις σύνταξης	
III. Χρονικός περιορισμός ισχύος	209

§ 17. Ανάκληση διαθηκών	211
I. Έννοια και δικαιολογία.....	212
1. Έννοια	212
2. Δικαιολογία.....	212
3. Όρια της ελευθερίας ανάκλησης	213
II. Προϋποθέσεις	214
1. Ικανότητα.....	214
2. Τύπος.....	215
3. Γενικές προϋποθέσεις του κύρους κάθε διάταξης τελευταίας βούλησης	216
α) Αυτοπρόσωπη ενέργεια του διαθέτη· β) Απαγόρευση συνανάκλησης· γ) Πρόθεση ανάκλησης· δ) Βούληση ανάκλησης απαλλαγμένη από ελαττώματα· ε) Μη αντίθεση στα χρηστά ήθη	
III. Τρόποι ανάκλησης.....	218
1. Γενικοί τρόποι.....	218
2. Ρητή ή σιωπηρή ανάκληση με μεταγενέστερη διαθήκη.....	218
α) Ρητή ανάκληση· β) Σιωπηρή ανάκληση	
3. Ανάκληση με συμβολαιογραφική δήλωση	222
IV. Ειδική ανάκληση ιδιόγραφης	223
1. Προϋποθέσεις.....	223
α) Καταστροφή· β) Επιχείρηση μεταβολών	
2. Τεκμήριο πρόθεσης ανακλήσεως	227
V. Ειδική ανάκληση μυστικής	228
VI. Οιονεί ανάκληση	230
VII. Αποτελέσματα της ανάκλησης.....	231
VIII. Ανάκληση της ανακλήσεως.....	232
§ 18. Δημοσίευση των διαθηκών	235
I. Έννοια και δικαιολογία.....	235
1. Έννοια	235
2. Δικαιολογία	236
II. Υποχρέωση προσαγωγής της διαθήκης για δημοσίευση.....	236
1. Διαθήκη που πρέπει να προσαχθεί	236
2. Υποχρέωση συμβολαιογράφου	238
3. Υποχρέωση κατόχου ιδιόγραφης	239
III. Αρμόδιο όργανο.....	240
IV. Διαδικασία δημοσίευσης	241
§ 19. Προϋποθέσεις εγκυρότητας του περιεχομένου της διαθήκης	245
I. Εφαρμογή στις διαθήκες των γενικών διατάξεων για τις δικαιιοπραξίες ...	246
II. Διάταξη σαφής.....	246
1. Εισαγωγικά	246

2. Προϋποθέσεις εφαρμογής της ΑΚ 1781	247
α) Αοριστία ως προς ουσιώδες σημείο της διαθήκης· β) Αδυναμία άρσης της αοριστίας	
III. Διάταξη αντιστοιχούσα στη βούληση του διαθέτη	249
1. Εκούσια διάσταση μεταξύ δήλωσης και βούλησης	249
2. Ακούσια διάσταση μεταξύ δήλωσης και βούλησης	251
IV. Βούληση απαλλαγμένη από ελαττώματα	255
1. Πλάνη ως προς τα παραγωγικά της βουλήσεως αίτια (ΑΚ 1784)	255
2. Διάταξη υπέρ του συζύγου (ΑΚ 1785)	259
3. Παράλειψη μεριδούχου (ΑΚ 1786)	262
4. Απάτη	265
5. Απειλή	268
V. Διάταξη μη εξαρτώμενη από τη γνώμη άλλου	271
1. Εξάρτηση της ισχύος διάταξης της διαθήκης από τη γνώμη άλλου (ΑΚ 1789 εδ. α΄)	271
2. Ανάθεση σε άλλον του προσδιορισμού του τιμώμενου προσώπου ή του καταλειπόμενου πράγματος (ΑΚ 1789 εδ. β΄)	273
VI. Διάταξη διαθήκης μη προσκρούουσα στον νόμο ή στην ηθική	274
1. Διαθήκη που προσκρούει στον νόμο	274
2. Διαθήκη που προσκρούει στην ηθική	274
§ 20. Ανίσχυρες διαθήκες	279
I. Άκυρη διαθήκη	279
1. Έννοια	279
2. Διακρίσεις της ακυρότητας	280
α) Αρχική και επιγενόμενη ακυρότητα· β) Απόλυτη και σχετική ακυρότητα· γ) Ολική και μερική ακυρότητα· δ) Οριστική και θεραπεύσιμη ακυρότητα	
3. Αναγνώριση της ακυρότητας	283
α) Αναγνωριστική αγωγή· β) Περιορισμοί της αναγνωριστικής αγωγής	
4. Μετατροπή	284
II. Ακυρώσιμη διαθήκη	285
1. Εισαγωγικά	285
2. Φύση του δικαιώματος για ακύρωση	286
3. Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση	286
α) Ενεργητική νομιμοποίηση· β) Παθητική νομιμοποίηση	
4. Αποτελέσματα ακύρωσης	288
5. Απόσβεση του δικαιώματος ακύρωσης	290
α) Παραγραφή· β) Άλλοι τρόποι απόσβεσης του δικαιώματος ακύρωσης	
6. Δικονομικά ζητήματα	292
§ 21. Ερμηνεία των διαθηκών	293

I. Σχέση προς τις γενικές διατάξεις για την ερμηνεία των δικαιοπραξιών.....	293
II. Πότε είναι αναγκαία η ερμηνεία.....	295
III. Μέθοδος ερμηνείας των διαθηκών	296
1. Αναζήτηση της πραγματικής βούλησης.....	296
2. Αναζήτηση με βάση στοιχεία εκτός του κειμένου της διαθήκης	297
3. «Φιλάγαθη» ερμηνεία.....	298
4. Σχέση ακύρωσης και ερμηνείας.....	298
IV. Ειδικοί ερμηνευτικοί κανόνες	299
1. Εισαγωγικά.....	299
2. Διάταξη υπέρ «συγγενών» κλπ.	299
3. Διάταξη υπέρ του κατιόντος	301
4. Διάταξη υπέρ των πτωχών	303
5. Αμφιβολία ως προς τον τιμώμενο	305
V. Κενά της διαθήκης και η πλήρωσή τους.....	306
VI. Μεταβολή των συνθηκών	308
VII. Αναιρετικός έλεγχος.....	310
§ 22. Εγκατάσταση κληρονόμου	313
I. Τρόπος εγκατάστασης	314
1. Πώς γίνεται η εγκατάσταση κληρονόμου.....	314
2. Εγκατάσταση σε περιουσιακά αντικείμενα που ανήκαν στον διαθέ- τη.....	315
3. Εγκατάσταση ενός ή περισσότερων κληρονόμων	316
II. Μορφές εγκατάστασης.....	317
1. Εγκατάσταση επί του συνόλου.....	317
2. Εγκατάσταση επί ποσοστού	319
α) Εισαγωγικά· β) Εγκατάσταση σε ποσοστά που δεν εξαντλούν τον κλήρο· γ) Εγκατάσταση προσώπων που ο διαθέτης θέλησε ως μοναδικούς του κληρονόμους σε ποσοστά που δεν εξαντλούν τον κλήρο· δ) Εγκαταστάσεις που υπερβαίνουν τον κλήρο	
3. Αόριστη εγκατάσταση	324
4. Εγκατάσταση επί δήλου	326
α) Έννοια δήλου· β) Ο ερμηνευτικός κανόνας της ΑΚ 1800 § 2· γ) Συ- νέπειες του χαρακτηρισμού του εγκαταστάτου σε δήλο ως κληρο- νόμου· δ) Εγκατάσταση σε δήλο που δεν ανήκει στην κληρονομία· ε) Κατάλειψη επικαρπίας	
5. Συνδυασμός μορφών εγκατάστασης.....	331
6. Εγκατάσταση σε κοινή μερίδα	333
7. Εγκατάσταση με αίρεση ή προθεσμία	334
8. Διαζευκτική εγκατάσταση.....	335
III. Διανεμητική παραγγελία	336

IV. Προσαύξηση.....	337
1. Έννοια και δικαιολογία.....	337
2. Προϋποθέσεις.....	338
α) Να έχουν εγκατασταθεί περισσότεροι κληρονόμοι με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκλείεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή· β) Να εκπέσει ένας από τους εγκαταστάτους πριν από την επαγωγή ή μετά την επαγωγή· γ) Να μην έχει αποκλειστεί η προσαύξηση από τον διαθέτη ρητά ή σιωπηρά	
3. Αποτελέσματα	342
4. Νομική φύση της κατά προσαύξηση μερίδας.....	342
§ 23. Αιρέσεις και προθεσμίες στη διαθήκη.....	345
I. Εισαγωγικά.....	346
II. Αναβλητική αίρεση και προθεσμία.....	347
1. Εισαγωγικά.....	347
2. Εγκατάσταση υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία.....	347
3. Η ρύθμιση της ΑΚ 1797	348
III. Διαλυτική αίρεση και προθεσμία	350
1. Εγκατάσταση κληρονόμου υπό διαλυτική αίρεση ή προθεσμία.....	350
2. Κληροδοσία υπό διαλυτική αίρεση ή προθεσμία	351
3. Η ρύθμιση της ΑΚ 1798	351
IV. Ειδικές αιρέσεις.....	354
1. Παράνομες αιρέσεις	354
2. Ανήθικες αιρέσεις	357
3. Αίρεση ακατάληπτη.....	359
4. Αίρεση αγαμίας	359
5. Διάταξη δελεαστική.....	361
6. Αίρεση για την πλήρωση της οποίας απαιτείται σύμπραξη τρίτου	362
V. Ρήτρες εκπτώσεως.....	363
VI. Υποκατάσταση	365
1. Έννοια και όροι	365
α) Έννοια· β) Είδη	
2. Διάκριση από καταπίστευμα.....	366
3. Όροι της υποκατάστασης.....	367
α) Διορισμός υποκαταστάτου· β) Έκπτωση του πρώτου καλουμένου	
4. Νομική φύση και έννομες συνέπειες της υποκατάστασης	369
α) Νομική φύση της υποκατάστασης· β) Έννομες συνέπειες της υποκατάστασης	
5. Διαδοχική υποκατάσταση	371
6. Περισσότεροι υποκατάστατοι	372
α) Παράλληλη υποκατάσταση· β) Αμοιβαία υποκατάσταση	

7. Σχέση με προσαύξηση.....	373
§ 24. Αποκλήρωση υπό ευρεία έννοια.....	375
I. Έννοια.....	375
II. Είδη	375
1. Ρητή ή σιωπηρή.....	375
2. Ολική ή μερική.....	376
3. Με αίρεση ή προθεσμία	377
III. Αιτιολογία της αποκλήρωσης.....	377
IV. Αποτελέσματα.....	378
§ 25. Εκτελεστής διαθήκης.....	379
I. Έννοια και νομική θέση.....	380
1. Έννοια	380
2. Νομική θέση του εκτελεστή	380
3. Εκτελεστής επόπτης και εκτελεστής διαχειριστής	382
II. Διορισμός.....	384
III. Ικανότητα	385
IV. Έναρξη και λήξη του λειτουργήματος.....	386
1. Έναρξη.....	386
2. Παύση του εκτελεστή	387
α) Επαρκής εγγύηση ότι ο κληρονόμος θα εκτελέσει τις διατάξεις της διαθήκης· β) Θάνατος ή διάλυση νομικού προσώπου· γ) Απώλεια της δικαιοπρακτικής ικανότητας· δ) Παραίτηση· ε) Παύση με δικαστική απόφαση· στ) Άλλοι λόγοι παύσης του εκτελεστή	
V. Εξουσίες και ευθύνη του εκτελεστή	390
1. Έκταση των εξουσιών του εκτελεστή	390
2. Πράξεις για τις οποίες απαιτείται άδεια του δικαστηρίου.....	392
3. Διεξαγωγή δικών	393
4. Αμοιβή του εκτελεστή	395
VI. Περισσότεροι εκτελεστές.....	396
VII. Σχέση μεταξύ εκτελεστή και κληρονόμου	397

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΕΞ ΑΔΙΑΘΕΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΗ

§ 26. Δικαιολογία και ιθύνουσες αρχές.....	399
I. Δικαιολογία.....	399
II. Σχέση της εξ αδιαθέτου διαδοχής με τα άλλα είδη διαδοχής.....	401
1. Σχέση με την εκ διαθήκης διαδοχή	401
2. Σχέση με την αναγκαστική διαδοχή	402
III. Ιθύνουσες αρχές	403

1. Τα θεμέλια της κλήσης στην εξ αδιαθέτου διαδοχή	403
2. Διαδοχή κατά τάξεις (γενεές), ρίζες και γραμμές	405
3. Κληρονομικό δικαίωμα του συζύγου που επιζεί	409
4. Δεν υπάρχει κληρονομία χωρίς κληρονόμο	410
§ 27. Το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα των συγγενών	413
I. Η πρώτη τάξη	414
1. Ποιοί καλούνται	414
α) Κληρονομικό δικαίωμα του τέκνου έναντι της μητέρας του· β) Κληρονομικό δικαίωμα του τέκνου έναντι του πατέρα του· γ) Κληρονομικό δικαίωμα θετού τέκνου	
2. Κατανομή της κληρονομίας μεταξύ των κατιόντων	423
α) Ο εγγύτερος κατιών αποκλείει τον απώτερο· β) Μερίδες των κατιόντων· γ) Διαδοχή κατά ρίζες	
II. Η δεύτερη τάξη	426
1. Ποιοί καλούνται	426
α) Κληρονομικό δικαίωμα των γονέων· β) Κληρονομικό δικαίωμα των αδελφών και των κατιόντων τους	
2. Κατανομή της κληρονομίας μεταξύ των συγγενών της δεύτερης τάξης	428
α) Μερίδες των γονέων, των αμφιθαλών αδελφών και των κατιόντων τους· β) Μερίδες των ετεροθαλών αδελφών και των κατιόντων τους	
III. Η τρίτη τάξη	432
1. Ποιοί καλούνται	432
2. Κατανομή της κληρονομίας μεταξύ των συγγενών της τρίτης τάξης	433
α) Μερίδες των παππούδων και των γιαγιάδων· β) Μερίδες των θείων και των πρώτων εξαδέλφων	
IV. Η τέταρτη τάξη	437
1. Ποιοί καλούνται	437
2. Κατανομή της κληρονομίας μεταξύ των συγγενών της τέταρτης τάξης	437
V. Πολλαπλή συγγένεια	438
§ 28. Το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του συζύγου	441
I. Δικαιολογία	442
II. Προϋποθέσεις	443
1. Η ύπαρξη γάμου	443
α) Ανυπόστατος γάμος· β) Άκυρος γάμος· γ) Ακυρώσιμος γάμος	
2. Μη άσκηση αγωγής διαζυγίου για βάσιμο λόγο	446
α) Διαζύγιο κατ' αντιδικία· β) Συναινετικό διαζύγιο	
III. Ποσοστό	450
1. Πάγιο ποσοστό	450

2. Στην πρώτη τάξη	450
3. Στη δεύτερη, τρίτη ή τέταρτη τάξη	451
4. Στην πέμπτη τάξη	451
IV. Εξαιρέτο	451
1. Έννοια και δικαιολογία	451
2. Προϋποθέσεις	452
3. Αντικείμενο	452
4. Νομική φύση	455
5. Περιορισμός του εξαιρέτου υπέρ των τέκνων	455
V. Κληρονομικό δικαίωμα και αξίωση συμμετοχής στα αποκτήματα	456
VI. Η μίσθωση οικογενειακής στέγης στην περίπτωση θανάτου του συζύγου-μισθωτή	459
1. Εκ του νόμου διαδοχή	459
2. Η έκταση της διαδοχής	461
VII. Σύμφωνο συμβίωσης και κληρονομικό δικαίωμα επιζώντος συμβίου	462
§ 29. Το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου	465
I. Εισαγωγικά	465
II. Η νομική φύση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου	465
III. Η ρύθμιση των ΑΚ 1824 και 1868 επ.	466
1. Προϋποθέσεις	466
2. Δικαστική βεβαίωση ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος	467
IV. Εξαιρέσεις από τη ρύθμιση της ΑΚ 1824	468
§ 30. Διαδοχή τάξεων και προσαύξηση	471
I. Διαδοχή τάξεων	471
II. Προσαύξηση	472
1. Έννοια και δικαιολογία	472
2. Προϋποθέσεις	473
3. Σειρά προτίμησης στην προσαύξηση	474
III. Νομική φύση της κατά προσαύξηση μερίδας	476

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΟΧΗ

§ 31. Εισαγωγή στο δίκαιο της νόμιμης μοίρας	479
I. Έννοια και δικαιολογία	480
1. Έννοια	480
2. Δικαιολογία	481
II. Ιθύνουσες αρχές	482
1. Δικαιούχοι	482
2. Μέγεθος της νόμιμης μοίρας και υπολογισμός αυτής	483

3. Νομική φύση του δικαιώματος της νόμιμης μοίρας.....	484
4. Δυνατότητα παραίτησης μεριδούχου.....	486
5. Αποκλήρωση μεριδούχου.....	487
III. Προϋποθέσεις.....	487
IV. Διατάξεις για τη νόμιμη μοίρα σε ειδικούς νόμους.....	487
§ 32. Νόμιμη μοίρα: Δικαιούμενα πρόσωπα, ποσοστό και τρόποι κατάλειψης.....	489
I. Δικαιούμενα πρόσωπα.....	490
1. Εισαγωγικά.....	490
2. Κατιόντες.....	491
3. Γονείς.....	492
4. Σύζυγος που επιζεί.....	492
5. Σύμβιος που επιζεί (σύμφωνο συμβίωσης).....	493
II. Ποσοστό της νόμιμης μοίρας.....	493
III. Διαδοχή ή προσαύξηση στη νόμιμη μοίρα.....	495
1. Το πρόβλημα.....	495
2. Οι ΑΚ 1826 και 1830.....	496
3. Λόγοι έκπτωσης.....	500
IV. Τρόποι κατάλειψης της νόμιμης μοίρας.....	502
1. Εισαγωγικά.....	502
2. Εγκατάσταση του μεριδούχου ως κληρονόμου.....	502
3. Ειδικότερα η εγκατάσταση μεριδούχου ως κληρονόμου σε δήλο.....	503
α) Κατάλειψη αντικειμένων ή χρημάτων που δεν υπάρχουν στην κληρονομία· β) Κατάλειψη της νόμιμης μοίρας με εγκατάσταση στην επικαρπία ή στην ψιλή κυριότητα κληρονομαίων στοιχείων)	
4. Κατάλειψη της νόμιμης μοίρας με κληροδοσία.....	508
5. Κάλυψη της νόμιμης μοίρας με εν ζωή χαρακτηριστικές παροχές.....	510
6. Κατάλειψη της νόμιμης μοίρας με δωρεές αιτία θανάτου.....	511
7. Κατάθεση σε κοινό τραπεζικό λογαριασμό.....	511
§ 33. Νόμιμη μοίρα: Προσβολή και παραίτηση.....	517
I. Προσβολή της νόμιμης μοίρας.....	517
1. Εισαγωγικά.....	517
2. Ολική μη κατάλειψη της νόμιμης μοίρας – Συνέπειες.....	518
3. Μερική μη κατάλειψη της νόμιμης μοίρας - Συνέπειες (ΑΚ 1827).....	521
4. Περιορισμοί της νόμιμης μοίρας (ΑΚ 1829).....	523
5. Περιπτώσιολογία περιορισμών υπό την έννοια της ΑΚ 1829.....	525
α) Κληροδοσίες ή τρόποι σε βάρος του μεριδούχου· β) Εγκατάσταση του μεριδούχου υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία· γ) Εγκατάσταση του μεριδούχου υπό διαλυτική αίρεση ή προθεσμία· δ) Διορισμός εκτελεστή διαθήκης - Περιορισμοί στη διαχείριση των κληρονομαίων· ε) Περιορισμοί της εξουσίας διάθεσης· στ) Νέμηση	

ανιόντος που προσβάλλει τη νόμιμη μοίρα· ζ) Διανεμητικές διατάξεις που θίγουν τη νόμιμη μοίρα· η) Οριοθέτηση από συγγενείς περιπτώσεις που δεν αποτελούν περιορισμούς κατά την ΑΚ 1829	
6. Σοκίνεια ρήτρα	531
II. Παραίτηση από τη νόμιμη μοίρα	533
1. Εισαγωγικά.....	533
2. Νομική φύση.....	533
3. Προϋποθέσεις.....	534
4. Μερική παραίτηση.....	536
5. Συνέπειες	536
§ 34. Υπολογισμός της νόμιμης μοίρας.....	541
I. Σκιαγράφηση της διαδικασίας υπολογισμού.....	542
II. Αποτίμηση της κληρονομίας	544
1. Πότε δεν είναι απαραίτητη η αποτίμηση της κληρονομίας	544
2. Πότε είναι απαραίτητη η αποτίμηση της κληρονομίας	545
III. Η αξία της πραγματικής κληρονομίας	545
1. Τί περιλαμβάνεται στην πραγματική κληρονομία	546
2. Εκτίμηση περιουσιακών στοιχείων	547
3. Κρίσιμος χρόνος.....	549
IV. Ο προσδιορισμός της πλασματικής κληρονομίας	550
1. Εισαγωγικά.....	550
2. Αφαιρούμενα κονδύλια.....	551
α) Χρέη· β) Δαπάνες κηδείας· γ) Δαπάνες απογραφής της κληρονομίας	
3. Προστιθέμενα κονδύλια.....	553
α) Παροχές προς μεριδούχους· β) Παροχές προς τρίτους· γ) Κρίσιμος χρόνος	
V. Η νόμιμη μοίρα και το εξάιρετο του επιζώντος συζύγου	561
1. Σκοπός της ΑΚ 1831 § 3.....	561
2. Εφαρμογή της διάταξης κυρίως επί εξ αδιαθέτου διαδοχής	561
3. Η περίπτωση έκπτωσης του επιζώντος συζύγου.....	562
4. Έκταση εφαρμογής της διάταξης	563
5. Το εξάιρετο επί προσβολής της νόμιμης μοίρας κατιόντος	564
VI. Ο καταλογισμός στον υπολογισμό της νόμιμης μοίρας.....	565
1. Έννοια του καταλογισμού.....	565
2. Παροχές που καταλογίζονται	567
3. Καταλογισμός σε περίπτωση έκπτωσης του λήπτη της παροχής.....	569
§ 35. Υπολογισμός της νόμιμης μοίρας σε περίπτωση συνεισφοράς	573
I. Προϋποθέσεις και μέθοδος εφαρμογής της ΑΚ 1834.....	573
II. Παροχές μόνο συνεισενεκτές	574
III. Παροχές συνάμα συνεισενεκτές και καταλογιστές	577

IV. Αποκλεισμός της συνεισφοράς από τον κληρονομούμενο.....	580
V. Τρόπος υπολογισμού όταν συντρέχει και σύζυγος	581
VI. Κριτική της ρύθμισης.....	584
§ 36. Προστασία του δικαιώματος της νόμιμης μοίρας.....	587
I. Εισαγωγικά.....	587
II. Αγωγή περί κλήρου	589
1. Άσκηση της αγωγής.....	589
2. Ενστάσεις του εναγομένου	591
III. Μέμψη άστοργης δωρεάς	593
1. Έννοια και δικαιολογία	593
2. Προϋποθέσεις	594
α) Πράξεις που υπόκεινται σε μέμψη· β) Ανεπάρκεια της πραγματικής κληρονομιάς για την κάλυψη της νόμιμης μοίρας	
3. Νομιμοποίηση των διαδίκων	601
α) Ενεργητική νομιμοποίηση· β) Παθητική νομιμοποίηση	
4. Βάση και αίτημα της αγωγής	602
α) Βάση της αγωγής· β) Αίτημα της αγωγής	
5. Δικονομικά ζητήματα.....	604
α) Υλική και τοπική αρμοδιότητα· β) Βάρος απόδειξης· γ) Δικαστικό ένσημο· δ) Εγγραφή στα βιβλία διεκδικήσεων· ε) Φύση της απόφασης	
6. Άμυνα του εναγομένου	605
α) Η ένσταση ότι η δωρεά έγινε για λόγους ευπρέπειας ή από ιδιαίτερο ηθικό καθήκον· β) Η ένσταση καταβολής ή προσφοράς του ισαξίου· γ) Η ένσταση παραγραφής· δ) Η ένσταση τακτικής ή έκτακτης χρησικτησίας· ε) Η ένσταση καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος· στ) Η ένσταση ότι ο εναγόμενος είναι μεριδούχος και η δωρεά δεν υπερβαίνει τη νόμιμη μοίρα του· ζ) Άλλες ενστάσεις	
7. Αποτελέσματα ανατροπής.....	610
α) Ενοχή του δωρεοδόχου· β) Ευθύνη για τους καρπούς· γ) Περιεχόμενο της ενοχής· δ) Ευθύνη τρίτων· ε) Αδικοπρακτική ευθύνη του δωρεοδόχου	
8. Απόσβεση του δικαιώματος μέμψης.....	613
§ 37. Αποκλήρωση υπό στενή έννοια	615
I. Έννοια και δικαιολογία.....	616
1. Έννοια	616
2. Δικαιολογητική βάση	617
II. Προϋποθέσεις	617
1. Εισαγωγικά	617
2. Δήλωση της βούλησης αποκλήρωσης σε διαθήκη.....	618
3. Ύπαρξη νόμιμου λόγου αποκλήρωσης.....	619

4. Αναφορά του λόγου αποκλήρωσης στη διαθήκη	620
5. Τύχη της αποκληρωτικής διάταξης σε περίπτωση μη συνδρομής των προϋποθέσεων	621
III. Λόγοι αποκλήρωσης.....	624
1. Εισαγωγικά.....	624
2. Λόγοι υπέρ ανιόντος	624
α) Επιβουλή της ζωής του διαθέτη, του συζύγου του ή άλλου κατιόντος του (ΑΚ 1840 αρ. 1)· β) Πρόκληση σωματικών κακώσεων στον διαθέτη ή στον σύζυγό του, από τον οποίο κατάγεται ο κατιών (ΑΚ 1840 αρ. 2)· γ) Διάπραξη κακουργήματος ή σοβαρού πλημμελήματος κατά του διαθέτη ή του συζύγου του (ΑΚ 1840 αρ. 3)· δ) Κακόβουλη αθέτηση της εκ του νόμου υποχρέωσης για διατροφή του διαθέτη (ΑΚ 1840 αρ. 4)· ε) Βίος άτιμος ή ανήθικος (ΑΚ 1840 αρ. 5)	
3. Λόγοι υπέρ κατιόντος	630
4. Λόγοι υπέρ του συζύγου	631
α) Βάσιμος λόγος διαζυγίου· β) Υπαιτιότητα του αποκληρούμενου συζύγου· γ) Δικαίωμα του διαθέτη να ασκήσει αγωγή διαζυγίου, το οποίο να υφίσταται κατά τον χρόνο θανάτου του	
IV. Συνέπειες της αποκλήρωσης.....	634
V. Άρση της αποκλήρωσης.....	635
1. Απόσβεση του δικαιώματος αποκλήρωσης με συγγνώμη.....	635
2. Ματαίωση της αποκλήρωσης για άλλους λόγους	637
VI. Αποκλήρωση για λόγους πρόνοιας.....	637
1. Εισαγωγικά.....	637
2. Προϋποθέσεις	638
α) Δήλωση της βούλησης αποκλήρωσης με διαθήκη· β) Λόγοι αποκλήρωσης επί προνοία· γ) Αναφορά του λόγου αποκλήρωσης στη διαθήκη· δ) Πρόνοια για τη συντήρηση του μεριδούχου· ε) Περιέλευση της νόμιμης μοίρας του αποκληρουμένου στους κατιόντες του ή ορισμός εκτελεστή διαθήκης	
3. Αποτελέσματα	640

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Η ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΚΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

§ 38. Κτήση και αποδοχή της κληρονομίας.....	643
I. Κτήση της κληρονομίας.....	644

1. Κτήση και επαγωγή.....	644
2. Προσωρινή κτήση.....	645
3. Πλάσμα δικαίου.....	646
4. Ανυπαρξία σταδίου σχολάζουσας κληρονομίας.....	646
5. Αυτοδίκαιη υπεισέλευση στις κατ' ιδίαν έννομες σχέσεις της κληρονομίας.....	647
6. Χρόνος επαγωγής.....	648
7. Αναγκαστικό δίκαιο.....	649
II. Αποδοχή της κληρονομίας.....	650
1. Έννοια και νομική φύση.....	650
2. Τρόποι αποδοχής.....	651
α) Ρητή αποδοχή· β) Σιωπηρή αποδοχή· γ) Πλασματική αποδοχή	
3. Προϋποθέσεις της αποδοχής.....	653
α) Ικανότητα για δικαιοπραξία· β) Αποδοχή πριν από την επαγωγή ή από πλάνη ως προς τον λόγο της επαγωγής· γ) Αποδοχή υπό αίρεση ή προθεσμία (ΑΚ 1851 εδ. β')· δ) Μερική αποδοχή· ε) Αποδοχή κληρονομίας που καταλείπεται στο Δημόσιο εκ διαθήκης	
4. Ακυρωσία της αποδοχής.....	658
5. Συνέπειες αποδοχής.....	661
6. Μεταγραφή της αποδοχής.....	661
7. Απώλεια του δικαιώματος αποδοχής.....	665
§ 39. Αποποίηση της κληρονομίας.....	667
I. Έννοια, νομική φύση, αντικείμενο.....	668
1. Έννοια.....	668
2. Νομική φύση.....	668
3. Αντικείμενο.....	669
II. Προϋποθέσεις.....	671
1. Ικανότητα.....	671
2. Τύπος.....	671
3. Προθεσμία.....	672
III. Ακυρότητα και ακυρωσία αποποίησης.....	676
1. Εισαγωγικά.....	676
2. Ακυρότητα.....	676
3. Ακυρωσία.....	679
IV. Το κληρονομητό του δικαιώματος αποποίησης.....	679
V. Συνέπειες της αποποίησης.....	681
1. Εισαγωγικά.....	681
2. Η επαγωγή θεωρείται ότι δεν έγινε σε αυτόν που αποποιήθηκε.....	681
3. Η κληρονομία επάγεται σε αυτόν που θα είχε κληθεί.....	682

4. Η επαγωγή θεωρείται ότι έγινε κατά τον θάνατο του κληρονομού- μένου.....	683
5. Αγωγές κατά της κληρονομίας.....	684
VI. Αποποίηση «υπέρ τρίτου».....	685
VII. Η διαχείριση πριν από την αποποίηση.....	687
1. Εισαγωγικά.....	687
2. Σχέση προσωρινού και οριστικού κληρονόμου.....	687
3. Τύχη δικαιοπραξιών προσωρινού κληρονόμου.....	688
α) Εκποιητικές δικαιοπραξίες· β) Υποσχετικές δικαιοπραξίες· γ) Μο- νομερείς δικαιοπραξίες τρίτων προς τον προσωρινό κληρονόμο	
§ 40. Σχολάζουσα κληρονομία	691
I. Έννοια και δικαιολογία.....	691
1. Έννοια, ιστορική επισκόπηση	691
2. Δικαιολογία	692
II. Περιπτώσεις	692
III. Κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας.....	694
1. Διορισμός.....	694
2. Νομική θέση	697
3. Έργο.....	698
4. Αμοιβή.....	699
5. Αντικατάσταση και παύση.....	700
IV. Αξίωση διατροφής μητέρας κυοφορούμενου κληρονόμου	700
§ 41. Κληρονομική αναξιοότητα	703
I. Έννοια, δικαιολογία και πεδίο εφαρμογής.....	704
1. Έννοια	704
2. Δικαιολογία.....	704
3. Διάκριση από συγγενείς έννοιες	705
α) Αποκλήρωση· β) Κληρονομική ανικανότητα	
4. Πεδίο εφαρμογής	706
II. Ως προς τους λόγους αναξιοότητας	707
1. Περιοριστική απαρίθμηση	707
2. Σχετικότητα των λόγων αναξιοότητας	708
3. Αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση των παραπτώματων που 708συνιστούν λόγους αναξιοότητας	708
4. Χρόνος τέλεσης του παραπτώματος που συνιστά λόγο αναξιοτή- τας.....	710
III. Οι κατ'ιδίαν λόγοι αναξιοότητας.....	711
1. Εισαγωγικά.....	711
2. Θανάτωση ή απόπειρα θανάτωσης (ΑΚ 1860 αρ. 1)	711
3. Ψευδής καταμήνυση για κακούργημα (ΑΚ 1860 αρ. 2).....	713

4. Παρακώλυση σύνταξης ή ανάκλησης διαθήκης (ΑΚ 1860 αρ. 3).....	714
5. Απάτη ή απειλή για σύνταξη ή μεταβολή διαθήκης (ΑΚ 1860 αρ. 4)	717
6. Αλλοίωση ή εξαφάνιση της διαθήκης (ΑΚ 1860 αρ. 5).....	720
IV. Πώς επέρχεται η αναξιοότητα.....	723
1. Κήρυξη με δικαστική απόφαση.....	723
2. Το δικαίωμα για κήρυξη της αναξιοότητας.....	725
α) Νομική φύση· β) Γέννηση· γ) Απώλεια	
3. Συρροή αναξιοότητας και αποκλήρωσης.....	728
V. Παροχή συγγνώμης στον ανάξιο	729
1. Έννοια, νομική φύση	729
2. Προϋποθέσεις.....	729
3. Δικονομικά.....	731
VI. Αποτελέσματα της κήρυξης κληρονόμου ως αναξίου	731
1. Η πλασματική κατασκευή της ΑΚ 1863	731
α) Πρώτο πλάσμα· β) Δεύτερο πλάσμα· γ) Τρίτο πλάσμα	
2. Πράξεις του αναξίου που έγιναν πριν από την κήρυξη της αναξιοτή- τας	734
VII. Αναξιοότητα κληροδόχου	734

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΑΝΕΙΣΤΕΣ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

§ 42. Τα χρέη της κληρονομίας	737
I. Η κληρονομία και η ατομική περιουσία του κληρονόμου ως ενιαία ομάδα.....	737
II. Ευθύνη του κληρονόμου για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας.....	741
1. Εισαγωγικά.....	741
2. Υποχρεώσεις της κληρονομίας.....	742
α) Χρέη του κληρονομούμενου· β) Βάρη της κληρονομίας	
3. Κληροδοσίες και τρόποι.....	745
III. Ευθύνη συγκληρονόμων	748
1. Εισαγωγικά.....	748
2. Αυτοδίκαιη διαίρεση	749
3. Διαφορετική πρόβλεψη με διαθήκη.....	751
IV. Περιπτώσεις χωρισμού περιουσιών.....	752
§ 43. Ευεργέτημα απογραφής	755
I. Έννοια και σκοπός	756
1. Έννοια	756
2. Σκοπός.....	757
II. Πώς γίνεται η αποδοχή με το ευεργέτημα της απογραφής	758

1. Προϋποθέσεις.....	758
2. Μεταγραφή της αποδοχής με το ευεργέτημα της απογραφής.....	761
3. Αποδοχή επ' ωφελεία απογραφής απευθείας από τον νόμο	762
III. Διαδικασία απογραφής	763
IV. Αποτελέσματα της αποδοχής με το ευεργέτημα της απογραφής.....	765
1. Εισαγωγικά.....	765
2. Η κληρονομία χωριστή ομάδα	766
3. Περιορισμένη ευθύνη του εξ απογραφής κληρονόμου	768
4. Μη επέλευση σύγχυσης	769
5. Τύχη υποθήκης ή προσημείωσης που εγγράφηκε σε κληρονομιαία ακίνητα μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου	772
6. Αγωγές του κληρονόμου κατά της κληρονομίας και αντίστροφα	773
V. Δικαιώματα και υποχρεώσεις του κληρονόμου με απογραφή.....	774
1. Εισαγωγικά	774
2. Διοίκηση της κληρονομίας.....	774
3. Πληρωμή των δανειστών.....	777
4. Πράξεις που απαιτούν άδεια του δικαστηρίου.....	778
5. Υποχρέωση για λογοδοσία	779
6. Ευθύνη του κληρονόμου με απογραφή	780
VI. Απώλεια του ευεργετήματος απογραφής	780
1. Εισαγωγικά.....	780
2. Παραίτηση από το ευεργέτημα	781
3. Μη εμπρόθεσμη σύνταξη απογραφής (ΑΚ 1911 αρ. 1)	782
4. Σύνταξη με δόλο ανακριβούς απογραφής (ΑΚ 1911 αρ. 2).....	784
5. Δόλια παράβαση των υποχρεώσεων από τη διοίκηση (ΑΚ 1911 αρ. 3).....	784
6. Εκποίηση ακινήτων ή τίτλων χωρίς δικαστική άδεια (ΑΚ 1911 αρ. 4).....	784
7. Έκπτωση από το ευεργέτημα ανίκανων ή περιορισμένα ικανών για δικαιοπραξία προσώπων	785
8. Συνέπειες της απώλειας του ευεργετήματος.....	786
VII. Παραχώρηση της κληρονομίας στους κληρονομικούς δανειστές.....	786
§ 44. Δικαστική εκκαθάριση της κληρονομίας.....	789
I. Εισαγωγικά για τη δικαστική εκκαθάριση	790
1. Έννοια και σκοπός.....	790
2. Διάκριση από την αποδοχή με το ευεργέτημα της απογραφής.....	791
3. Διατάσσεται με απόφαση του δικαστηρίου.....	792
II. Πώς διατάσσεται η δικαστική εκκαθάριση	794
1. Ενεργητική νομιμοποίηση.....	794
2. Περιεχόμενο της αίτησης.....	795
3. Αρμόδιο δικαστήριο, διαδικασία.....	797
4. Κλήτευση τρίτων.....	797

Πίνακας περιεχομένων

5. Απόφαση που διατάσσει την εκκαθάριση	798
III. Αποτελέσματα της κήρυξης δικαστικής εκκαθάρισης της κληρονομίας.....	799
1. Χωρισμός περιουσιών.....	799
2. Ανατροπή σύγχυσης.....	802
3. Τύχη υποθήκης ή προσημείωσης που εγγράφηκε σε ακίνητα της κληρονομίας μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου	804
4. Απώλεια της εξουσίας διοίκησης από τον κληρονόμο και περιέλευσή της στον εκκαθαριστή	805
α) Διαθέσεις· β) Δίκες	
5. Αναστολή ατομικών καταδικωκτικών μέτρων	808
6. Αναστολή δικών διανομής	810
7. Χρόνος επέλευσης των αποτελεσμάτων.....	810
IV. Εκκαθαριστής κληρονομίας.....	810
1. Διορισμός	810
2. Αντικατάσταση και παύση.....	811
3. Νομική θέση	812
4. Αμοιβή	813
5. Ευθύνη.....	814
6. Λογοδοσία.....	814
V. Έργο του εκκαθαριστή.....	815
1. Εισαγωγικά	815
2. Πρόσκληση δανειστών (ΑΚ 1916).....	815
3. Αναγγελία δανειστών (ΑΚ 1917 § 1)	816
4. Σύνταξη απογραφής (ΑΚ 1917 § 2)	817
5. Είσπραξη απαιτήσεων - ρευστοποίηση κληρονομίας (ΑΚ 1918)	818
6. Επαλήθευση υποχρεώσεων της κληρονομίας	819
VI. Πληρωμή των δανειστών της κληρονομίας	820
1. Όταν η κληρονομία επαρκεί.....	820
2. Όταν η κληρονομία δεν επαρκεί.....	821
α) Πρόνομια, υποθήκες και ενέχυρα· β) Απαιτήσεις υπό αίρεση· γ) Κληροδοσίες και τρόποι	
3. Δανειστές που δεν αναγγέλθηκαν εμπρόθεσμα	824
4. Ευθύνη του κληρονόμου	824
VII. Λήξη της εκκαθάρισης	824

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥ

§ 45. Το κληρονομητήριο.....	827
Ι. Έννοια, νομική φύση, σκοπός και είδη κληρονομητηρίου	829

1. Έννοια	829
2. Νομική φύση	830
3. Σκοπός.....	832
4. Είδη κληρονομητηρίου	833
5. Αναγκαστικός χαρακτήρας των διατάξεων.....	835
II. Διαδικασία έκδοσης	835
1. Ενεργητική νομιμοποίηση του αιτούντος.....	835
α) Κληρονόμος· β) Καταπιστευματοδόχος· γ) Κληροδόχος· δ) Εκτελεστής διαθήκης· ε) Όποιος έχει δικαίωμα να ενεργήσει αναγκαστική εκτέλεση· στ) Οι δανειστές του κληρονόμου και της κληρονομίας και ο σύνδικος της πτώχευσης· ζ) Το Δημόσιο	
2. Διεθνής δικαιοδοσία.....	841
3. Υλική και τοπική αρμοδιότητα.....	842
4. Διαδικασία.....	843
5. Αντικείμενο της δίκης.....	843
6. Περιεχόμενο της αίτησης.....	843
7. Απόδειξη.....	848
8. Αυτεπάγγελτη έρευνα.....	849
9. Έκδοση του κληρονομητηρίου	851
10. Ένδικα μέσα	852
III. Περιεχόμενο του κληρονομητηρίου.....	853
1. Εισαγωγικά.....	853
2. Το ατομικό κληρονομητήριο.....	853
3. Το κοινό κληρονομητήριο.....	857
4. Το κληρονομητήριο του εκτελεστή διαθήκης	858
IV. Το τεκμήριο που απορρέει από το κληρονομητήριο	859
1. Εισαγωγικά.....	859
2. Μαχητό τεκμήριο	859
3. Αντικείμενο του τεκμηρίου	860
4. Έναρξη και λήξη του τεκμηρίου.....	860
5. Λειτουργία του τεκμηρίου.....	861
α) Νομιμοποιητική λειτουργία· β) Αποδεικτική λειτουργία	
V. Η δημόσια πίστη του κληρονομητηρίου	863
1. Εισαγωγικά.....	863
2. Προϋποθέσεις ισχύος των δικαιοπρασιών.....	864
α) Δικαιοπραξίες· β) Διαδικαστικές πράξεις· γ) Ενεργό κληρονομητήριο· δ) Καλή πίστη	
3. Συνέπειες	870
4. Η έκταση της δημόσιας πίστης του κληρονομητηρίου	873
VI. Ανακριβές κληρονομητήριο	875

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγικά.....	875
2. Η έννοια του ανακριβούς κληρονομητηρίου.....	876
α) Πότε υπάρχει ανακρίβεια· β) Πότε δεν υπάρχει ανακρίβεια	
3. Παράδοση του ανακριβούς κληρονομητηρίου στο δικαστήριο.....	878
4. Αφαίρεση του ανακριβούς κληρονομητηρίου.....	879
5. Ακύρωση του ανακριβούς κληρονομητηρίου.....	880
6. Δημοσιότητα.....	881
7. Δεδικασμένο.....	881
8. Ένδικα μέσα.....	881
§ 46. Η αγωγή περί κλήρου: Έννοια, φύση και προϋποθέσεις.....	883
I. Η δικαστική προστασία του κληρονόμου γενικά.....	884
II. Έννοια, φύση και δικαιολογία της περί κλήρου αγωγής.....	885
1. Έννοια.....	885
2. Νομική φύση.....	885
3. Δικαιολογία.....	886
4. Διαφορές της αγωγής περί κλήρου από τη διεκδικητική αγωγή.....	887
III. Νομιμοποίηση των διαδίκων, βάση και αίτημα της αγωγής.....	888
1. Ενεργητική νομιμοποίηση.....	888
2. Παθητική νομιμοποίηση.....	891
α) Κατακράτηση· β) Με διάνοια κληρονόμου	
3. Αίτημα.....	895
α) Αναγνωριστικό αίτημα· β) Καταψηφιστικό αίτημα	
4. Βάση της αγωγής.....	899
IV. Άλλα δικονομικά ζητήματα.....	900
1. Αρμοδιότητα.....	900
2. Εγγραφή στα βιβλία διεκδικήσεων και καταχώρηση στο κτηματο- λογικό φύλλο του ακινήτου.....	900
3. Δικαστικό ένσημο.....	901
4. Πιστοποιητικό οικονομικού εφόρου.....	902
5. Σώρευση αγωγών.....	902
6. Δεδικασμένο.....	903
7. Εκτέλεση της απόφασης.....	904
V. Ειδικότερα το αντικατάλλαγμα.....	905
1. Έννοια.....	905
2. Νομική φύση.....	905
3. Κύρωση διαθέσεων που έγιναν από τον νομέα της κληρονομίας.....	906
§ 47. Η αγωγή περί κλήρου: Ευθύνη και άμυνα του εναγομένου.....	909
I. Η ευθύνη του εναγομένου.....	910
1. Η ρύθμιση των ΑΚ 1873-1878.....	910
2. Κριτήρια διαβάθμισης της ευθύνης.....	911

α) Καλή πίστη· β) Επίδοση της αγωγής· γ) Υπερημερία του κακόπιστου νομέα· δ) Κτήση της νομής με κολάσιμη πράξη	
3. Νομική φύση και προϋποθέσεις	913
II. Ευθύνη για τα ωφελήματα	914
1. Εισαγωγικά	914
2. Ο καλόπιστος νομέας πριν από την επίδοση της αγωγής.....	914
3. Ο καλόπιστος νομέας μετά την επίδοση της αγωγής.....	916
4. Ο κακόπιστος νομέας	918
5. Ο κακόπιστος και υπερήμερος νομέας.....	918
6. Ο αποκτήσας τη νομή με κολάσιμη πράξη	919
III. Αξίωση αποζημίωσης λόγω καταστροφής ή χειροτέρευσης των κληρονομαίων	920
1. Εισαγωγικά.....	920
2. Ο καλόπιστος νομέας πριν από την επίδοση της αγωγής.....	921
3. Ο καλόπιστος νομέας μετά την επίδοση της αγωγής.....	922
4. Ο κακόπιστος νομέας	923
5. Ο κακόπιστος και υπερήμερος νομέας.....	923
6. Ο αποκτήσας τη νομή με κολάσιμη πράξη	923
IV. Παραγραφή των αξιώσεων.....	924
V. Η ανταξίωση του εναγομένου για δαπάνες	924
1. Σκοπός και δικαιολογία της ρύθμισης.....	924
2. Κριτήρια διαβάθμισης της υποχρέωσης του κληρονόμου.....	926
α) Αναγκαίες δαπάνες· β) Δαπάνες για πληρωμή βαρών ή χρεών της κληρονομίας· γ) Επωφελείς δαπάνες· δ) Πολυτελείς δαπάνες	
3. Το περιεχόμενο της ανταξίωσης του νομέα.....	927
α) Ο καλόπιστος νομέας πριν από την επίδοση της αγωγής· β) Ο καλόπιστος νομέας μετά την επίδοση της αγωγής και ο κακόπιστος νομέας	
4. «Επαύξηση» της κληρονομίας λόγω ενώσεως από τον νομέα συστατικού σε κληρονομαίο ενσώματο	928
5. Άσκηση της ανταξίωσης δαπανών	929
6. Παραγραφή	930
VI. Άμυνα του εναγομένου	931
1. Άρνηση της αγωγής	931
2. Ένσταση παραγραφής	932
3. Ένσταση χρησικτησίας	934
α) Τακτική χρησικτησία· β) Έκτακτη χρησικτησία	
VII. Σχέση προς ειδικές αγωγές	938
1. Συνδρομή περισσότερων αξιώσεων	938
2. Η ρύθμιση της ΑΚ 1881	939

Πίνακας περιεχομένων

VIII. Αξίωση για παροχή πληροφοριών	941
1. Κατά του νομέα κληρονομίας	941
2. Κατά άλλων προσώπων.....	943
IX. Η περί κλήρου αγωγή του αφάντου	944
1. Η αξίωση του εμφανισθέντος αφάντου	944
2. Προϋποθέσεις άσκησης της αξιώσεως.....	945
3. Ειδικότερα για την αξίωση του εμφανισθέντος αφάντου	946

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΩΝ

§ 48. Η κοινωνία των συγκληρονόμων	949
I. Εισαγωγικά.....	950
II. Έννοια, νομική φύση και αντικείμενο.....	951
1. Έννοια	951
2. Νομική φύση	951
3. Αντικείμενο	952
4. Η μερίδα του συγκληρονόμου.....	955
III. Δικαιώματα του συγκληρονόμου.....	955
1. Εισαγωγικά.....	955
2. Το δικαίωμα στους καρπούς του κοινού αντικειμένου	955
3. Το δικαίωμα χρήσης του κοινού αντικειμένου.....	956
4. Το δικαίωμα συμμετοχής στη διοίκηση του κοινού	959
α) Διοίκηση με ομόφωνη απόφαση των συγκληρονόμων· β) Διοί-	
κηση με απόφαση της πλειοψηφίας· γ) Διοίκηση με απόφαση του	
δικαστηρίου· δ) Διορισμός διαχειριστή· ε) Ατομική λήψη μέτρων	
5. Το δικαίωμα διάθεσης της μερίδας.....	963
IV. Υποχρεώσεις του συγκληρονόμου	965
1. Υποχρέωση συμμετοχής στις δαπάνες.....	965
2. Υποχρεώσεις που πηγάζουν από την καλή πίστη.....	966
§ 49. Η λύση της κοινωνίας.....	969
I. Εισαγωγικά.....	970
1. Έννοια της λύσης.....	970
2. Το δικαίωμα για λύση της κοινωνίας.....	971
3. Παραγραφή του δικαιώματος	972
II. Εξώδικη διανομή.....	973
1. Σύμβαση διανομής.....	973
2. Νομική φύση της σύμβασης.....	973
III. Δικαστική διανομή	974
1. Έννοια	974

2. Αγωγή διανομής του κοινού κλήρου.....	974
3. Αυτούσια διανομή.....	978
α) Έννοια· β) Προϋποθέσεις· γ) Μορφές αυτούσιας διανομής· δ) «Δι- κανικοί κανόνες» εκτέλεσης της αυτούσιας διανομής	
4. Πώληση με πλειστηριασμό.....	983
IV. Συνέπειες της διανομής.....	984
1. Δημιουργία νέων δικαιωμάτων.....	984
2. Αμοιβαίες απαιτήσεις από την κοινωνία.....	985
3. Η τύχη των εμπράγματων δικαιωμάτων τρίτων στα αντικείμενα της συγκληρονομίας.....	985
4. Ευθύνη για ελαττώματα.....	987
V. Αποκλεισμός της λύσης της κοινωνίας.....	987
1. Εισαγωγικά.....	987
2. Απαγόρευση διανομής με διάταξη διαθήκης.....	988
3. Απαγόρευση διανομής με συμφωνία όλων των συγκληρονόμων.....	989
4. Προσωπικά έγγραφα (ΑΚ 1888 § 2).....	989
VI. Επιδίκαση επιχείρησης.....	990
1. Έννοια.....	990
2. Πεδίο εφαρμογής.....	990
3. Διαδικασία.....	992
VII. Επιδίκαση της οικογενειακής στέγης.....	993
1. Εισαγωγικά.....	993
2. Προϋποθέσεις.....	993
3. Διαδικασία επιδίκασης.....	994
VIII. Προσδιορισμός του τρόπου διανομής από τον διαθέτη.....	995
1. Διανεμητικές διατάξεις.....	995
α) Εγκατάσταση σε δήλο· β) Καθορισμός του μηχανισμού της διανομής	
2. Δέσμευση των συγκληρονόμων.....	996
3. Ανάθεση του τρόπου διανομής στην εύλογη κρίση τρίτου.....	997
§ 50. Η συνεισφορά.....	999
I. Έννοια, δικαιολογία και νομική φύση.....	1000
1. Έννοια.....	1000
2. Δικαιολογία.....	1001
3. Νομική φύση.....	1001
α) Η ενοχική θεωρία· β) Η καθαρή εμπράγματη θεωρία· γ) Η συντη- ρητική εμπράγματη θεωρία	
4. Ενδοτικό δίκαιο.....	1003
II. Προϋποθέσεις της συνεισφοράς.....	1004
1. Εισαγωγικά.....	1004
2. Εξ αδιαθέτου διαδοχή.....	1004

Πίνακας περιεχομένων

3. Ύπαρξη περισσότερων κατιόντων	1005
4. Συνεισενεκτέα παροχή (ή δαπάνη)	1005
III. Υποκείμενα της συνεισφοράς.....	1006
1. Εισαγωγικά	1006
2. Υπόχρεοι συνεισφοράς.....	1006
α) Ο κατιών λήπτης της παροχής· β) Ο κατιών που υπεισέρχεται στη θέση του εκπεσόντος λήπτη της παροχής· γ) Ο υποκατάστατος του εκπεσόντος λήπτη της παροχής· δ) Απώτεροι κατιόντες· ε) Κληρονόμοι	
3. Δικαιούχοι συνεισφοράς.....	1011
IV. Παροχές που συνεισφέρονται	1012
1. Εισαγωγικά	1012
2. Εννοιολογικά στοιχεία της συνεισενεκτέας παροχής	1013
α) Περιουσιακή επίδοση· β) Από τον ανιόντα προς τον κατιόντα· γ) Επίδοση εν ζωή· δ) Χαριστική επίδοση	
3. Κρίσιμος χρόνος για τον υπολογισμό της αξίας της παροχής.....	1015
4. Απαλλαγή από τη συνεισφορά	1016
V. Συνεισφορά στην κληρονομική διαδοχή από διαθήκη	1017
VI. Πώς διεξάγεται η συνεισφορά.....	1019
1. Εισαγωγικά	1019
2. Η διαδικασία της συνεισφοράς.....	1019
3. Η διεξαγωγή της συνεισφοράς σε περίπτωση υπερκαλυμμένου κατιόντος.....	1022
4. Συνέπειες της συνεισφοράς, ιδίως σε περίπτωση υπερκαλυμμένου κατιόντος	1024
α) Συμμετοχή στο ενεργητικό της κληρονομίας και στην κοινωνία των συγκληρονόμων· β) Ευθύνη απέναντι στους δανειστές της κληρονομίας· γ) Συνέπειες της συνεισφοράς ως προς την εξουσία διάθεσης των κληρονομαίων	
5. Δήλωση «παραίτησης» του λήπτη της παροχής από τη συμμετοχή του στο ενεργητικό της κληρονομίας	1026

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

§ 51. Η πώληση της κληρονομίας	1029
I. Έννοια και νομική φύση.....	1029
1. Έννοια	1029
2. Νομική φύση	1029
II. Σχέση μεταξύ πωλητή και αγοραστή	1031
1. Υποχρεώσεις του πωλητή.....	1032

α) Κύριες υποχρεώσεις· β) Παρεπόμενες υποχρεώσεις	
2. Υποχρεώσεις του αγοραστή	1033
3. Ευθύνη του πωλητή απέναντι στον αγοραστή	1034
4. Κίνδυνος.....	1035
III. Ευθύνη απέναντι στους δανειστές της κληρονομίας	1035
§ 52. Άλλες συμβάσεις εκποίησης της κληρονομίας	1037
I. Εισαγωγικά.....	1037
II. Ειδικότερα η δωρεά	1038

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΙΔΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΔΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΥΜΕΝΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ

§ 53. Η σύσταση της κληροδοσίας	1041
I. Έννοια και δικαιολογία.....	1042
1. Έννοια	1042
2. Δικαιολογία	1043
II. Τύπος και περιεχόμενο της δήλωσης περί κληροδοσίας	1044
1. Τύπος.....	1044
2. Περιεχόμενο	1045
α) Περιουσιακή ωφέλεια· β) Περιουσιακή ωφέλεια που δεν ανήκει στην κληρονομία	
3. Διάκριση από την κληρονομική εγκατάσταση	1046
III. Υποκείμενα.....	1048
1. Βεβαρημένος.....	1048
2. Τετιμημένος	1049
α) Ποιοί μπορούν να τιμηθούν με κληροδοσία· β) Φύση του δικαιώματος του κληροδόχου	
IV. Υποκατάστατος	1053
V. Το κύρος της κληροδοτικής δήλωσης βουλήσεως.....	1055
1. Εισαγωγικά.....	1055
2. Ειδικές περιπτώσεις ακυρότητας της κληροδοτικής διάταξης	1055
α) Αδύνατη παροχή· β) Προαποβίωση του κληροδόχου· γ) Αποποίηση, αναξιότητα· δ) Διάταξη δελεαστική· ε) Ματαιώση της αίρεσης· στ) Κληροδοσίες υπέρ αξιωματικών του πλοίου· ζ) Κληροδοσία ξένου πράγματος· η) Ένωση, ανάμειξη, επεξεργασία ή μετάπλαση του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε	
3. Ανάκληση	1058

4. Συνέπειες της ακυρότητας	1059
α) Υποκατάσταση· β) Προσαύξηση· γ) Ματαίωση κληροδοσίας προς όφελος του βεβαρημένου	
§ 54. Κτήση, αποδοχή και αποποίηση της κληροδοσίας.....	1063
I. Επαγωγή της κληροδοσίας.....	1063
1. Επαγωγή και κτήση της κληροδοσίας.....	1063
2. Κληροδοσία υπό αίρεση ή προθεσμία.....	1064
3. Η ρύθμιση της ΑΚ 1999	1066
II. Αποδοχή και αποποίηση της κληροδοσίας.....	1067
1. Αποδοχή	1067
2. Αποποίηση.....	1068
III. Το δικαίωμα του κληροδόχου	1070
1. Εισαγωγικά.....	1070
2. Ενοχικό δικαίωμα.....	1070
α) Αντικείμενο· β) Γέννηση· γ) Ληξιπροθεσμία· δ) Λειτουργία της ενοχής· ε) Καρποί, περιελθόν και ωφελήματα· στ) Δαπάνες· ζ) Εξασφάλιση και προστασία του δικαιώματος· η) Παραγραφή	
3. Εμπράγματο δικαίωμα.....	1075
α) Προϋποθέσεις· β) Συνέπειες· γ) Σχέση του per vindicationem κληροδόχου με τους κληρονομικούς δανειστές	
IV. Υποκληροδοσία	1081
1. Εισαγωγικά.....	1081
2. Απαιτητό της υποκληροδοσίας	1081
3. Περιορισμός της ευθύνης του βεβαρημένου.....	1082
4. Ελάττωση της κληροδοσίας.....	1083
V. Κληροδοσία υπέρ κοινωφελούς σκοπού.....	1084
1. Εισαγωγικά.....	1084
2. Κοινωφελής σκοπός.....	1084
3. Τιμώμενος	1085
α) Σύσταση αυτοτελούς ιδρύματος· β) Σύσταση υποτελούς ιδρύματος	
4. Ερμηνεία	1086
5. Απαγόρευση μεταβολής του περιεχομένου ή των όρων της υπέρ κοινωφελούς σκοπού διάταξης (άρθρ. 109 § 1 Σ)	1087
§ 55. Είδη κληροδοσιών	1089
I. Εισαγωγικά.....	1090
II. Κληροδοσία με αντικείμενο που ανήκει στην κληρονομία	1091
1. Αντικείμενο κατ' είδος ορισμένο	1091
2. Έκταση του δικαιώματος του κληροδόχου	1091
3. Παραρτήματα του κληροδοτηθέντος.....	1092
4. Αξίωση αποζημίωσης εξαιτίας βλάβης του κληροδοτηθέντος	1092

5. Βάρη του κληροδοτηθέντος.....	1093
6. Καρποί και δαπάνες του κληροδοτηθέντος.....	1094
7. Ένωση ή ανάμειξη του κληροδοτηθέντος.....	1095
8. Επεξεργασία ή μετάπλαση του κληροδοτηθέντος.....	1095
III. Κληροδοσία με αντικείμενο που δεν ανήκει στην κληρονομία	1096
1. Ο κανόνας του άρθρου 1984 § 1 ΑΚ.....	1096
2. Προϋποθέσεις εφαρμογής της ΑΚ 1984 § 1	1096
3. Συνέπειες	1097
4. Κληροδοσία της νομής.....	1098
5. Κληροδοσία της απαίτησης της παροχής.....	1098
6. Κληροδοσία της απαίτησης αποζημίωσης.....	1098
7. Προμηθευτική κληροδοσία	1099
IV. Κληροδοσία πράγματος κατά γένος ορισμένου	1100
1. Εισαγωγικά.....	1100
2. Κριτήριο επιλογής	1101
3. Τρόπος καθορισμού	1101
4. Ευθύνη του βεβαρημένου.....	1102
V. Διαζευκτική κληροδοσία (ΑΚ 1973)	1102
1. Έννοια	1102
2. Τρόπος επιλογής.....	1103
3. Φύση του δικαιώματος επιλογής.....	1103
4. Αδυναμία κάποιας από τις οφειλόμενες παροχές.....	1104
VI. Κληροδοσία «σκοπού»	1104
1. Έννοια.....	1104
2. Προσδιορισμός κατά δίκαιη κρίση.....	1104
3. Τρόπος προσδιορισμού	1105
4. Κληροδοσία προς διατροφή του τιμωμένου.....	1105
VII. Κοινή κληροδοσία	1105
VIII. Κληροδοσία απαίτησης	1106
1. Εισαγωγικά.....	1106
2. Κληροδοσία μη χρηματικής απαίτησης	1106
3. Κληροδοσία χρηματικής απαίτησης.....	1107
4. Κληροδοσία όλων των απαιτήσεων.....	1107
IX. Κληροδοσία απαλλαγής από χρέος.....	1108
X. Κληροδοσία οφειλής	1108
XI. Κληροδοσία ομάδας πραγμάτων ή περιουσίας	1109
1. Κληροδοσία ομάδας πραγμάτων.....	1109
2. Κληροδοσία περιουσίας.....	1109
3. «Καθολική» κληροδοσία	1110
XII. Εξαίρετο (ΑΚ 1969)	1110

Πίνακας περιεχομένων

1. Έννοια.....	1110
2. Διάκριση του εξαιρέτου από τη διανεμητική διάταξη.....	1111
3. Συνέπειες που απορρέουν από τη φύση του εξαιρέτου.....	1111

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΜΑΤΑ

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΜΑ

§ 56. Έννοια, μορφές και σύσταση καθολικού καταπιστεύματος.....	1113
I. Ιστορική επισκόπηση.....	1114
II. Έννοια και σκοπός του καταπιστεύματος.....	1115
1. Έννοια.....	1115
2. Σκοπός.....	1116
III. Διάκριση του καταπιστεύματος από συγγενείς θεσμούς.....	1117
1. Καταπιστευματοδόχος και κληρονόμος.....	1117
2. Καταπίστευμα και κληροδοσία.....	1118
3. Καταπίστευμα και καταπιστευτική υποκατάσταση (ΑΚ 2009).....	1118
IV. Σύσταση του καταπιστεύματος.....	1119
1. Σύσταση με διαθήκη.....	1119
2. Περιορισμοί.....	1120
V. Ερμηνευτικοί κανόνες.....	1122
1. Εισαγωγικά.....	1122
2. Εγκατάσταση ως κληρονόμου φυσικού προσώπου που δεν έχει ακόμη συλληφθεί ή νομικού προσώπου που δεν έχει ακόμη συσταθεί.....	1122
3. Εγκατάσταση υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία.....	1124
4. Εγκατάσταση υπό διαλυτική αίρεση ή προθεσμία.....	1125
5. Απαγόρευση εκποίησης ή διάθεσης με διαθήκη.....	1126
6. Άτεκνος κατιών.....	1128
7. Εγκατάσταση κληρονόμου στην επικαρπία.....	1129
VI. Οικογενειακό καταπίστευμα.....	1130
VII. Σιωπηρή υποκατάσταση.....	1133
§ 57. Νομική θέση του βεβαρημένου με καταπίστευμα.....	1135
I. Εισαγωγικά.....	1135
II. Εξουσία διαχείρισης του βεβαρημένου.....	1136
1. Έκταση εξουσίας διαχείρισης.....	1136
2. Διεξαγωγή δικών και δεδικασμένο.....	1137
3. Ευθύνη από τη διαχείριση.....	1138

III. Εξουσία διάθεσης των αντικειμένων της κληρονομίας.....	1139
1. Έκταση εξουσίας διάθεσης του βεβαρημένου	1139
α) Διάθεση επιβαλλόμενη από τους κανόνες της τακτικής διαχείρισης· β) Διάθεση με τη συναίνεση του καταπιστευματοδόχου· γ) Καταπίστευμα του περιλιμπανομένου	
2. Συνέπειες σε περίπτωση διάθεσης κατά παράβαση της ΑΚ 1937 § 2.....	1141
IV. Ωφελήματα και δαπάνες πριν από την επαγωγή του καταπιστεύματος. 1142	
1. Ωφελήματα	1142
2. Δαπάνες	1142
V. Σχέση του βεβαρημένου με τους δανειστές	1143
1. Δανειστές της κληρονομίας.....	1143
2. Δανειστές του βεβαρημένου.....	1143
3. Δανειστές του καταπιστευματοδόχου	1144
VI. Κατάσταση μετά την επαγωγή του καταπιστεύματος	1144
VII. Καταπίστευμα του περιλιμπανομένου	1146
§ 58. Νομική θέση του καταπιστευματοδόχου	1149
I. Νομική θέση του καταπιστευματοδόχου πριν από την επαγωγή του καταπιστεύματος.....	1149
1. Δικαίωμα προσδοκίας.....	1149
2. Νομική φύση του δικαιώματος προσδοκίας.....	1150
3. Προστασία	1150
4. Διορισμός επιμελητή.....	1151
II. Επαγωγή του καταπιστεύματος.....	1152
1. Εισαγωγικά.....	1152
2. Χρόνος επαγωγής του καταπιστεύματος.....	1153
3. Αποδοχή και αποποίηση του καταπιστεύματος.....	1154
4. Ματαίωση της επαγωγής.....	1154
III. Νομική θέση του καταπιστευματοδόχου μετά την επαγωγή του καταπιστεύματος.....	1155
1. Μετάσταση του καταπιστευματοδόχου σε κληρονόμο	1155
2. Παράδοση της κληρονομίας	1157
ΤΜΗΜΑ Β΄	
ΕΙΔΙΚΟ ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΜΑ	
§ 59. Καταπιστευτική υποκατάσταση	1159
I. Έννοια, ορολογία και οριοθέτηση από συγγενείς έννοιες.....	1159
1. Έννοια	1159
2. Ορολογία	1161
3. Οριοθέτηση από συγγενείς έννοιες.....	1161
α) Διάκριση από την κοινή υποκατάσταση· β) Διάκριση από την	

υποκληροδοσία· γ) Διάκριση από το καθολικό (κληρονομικό) καταπίστευμα	
II. Όροι υπό τους οποίους επιτρέπεται το ειδικό καταπίστευμα.....	1163
1. Εισαγωγικά.....	1163
2. Ειδικό καταπίστευμα υπέρ κοινωφελούς σκοπού.....	1163
3. Ειδικό καταπίστευμα υπέρ συγγενών.....	1164
4. Απαγόρευση διαδοχικής μετακληροδοσίας.....	1165
III. Νομική κατάσταση πριν και μετά την επαγωγή στον μετακληροδόχο ...	1166
1. Νομική κατάσταση πριν από την επαγωγή της μετακληροδοσίας.....	1166
2. Επαγωγή της μετακληροδοσίας.....	1166
3. Νομική κατάσταση μετά την επαγωγή της μετακληροδοσίας.....	1167
IV. Οικογενειακό κληροδότημα.....	1168

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΤΡΟΠΟΣ

§ 60. Έννοια και μορφές του τρόπου.....	1171
I. Έννοια και νομική φύση.....	1172
1. Έννοια.....	1172
2. Νομική φύση.....	1173
α) Όχι επίδοση· β) Ενοχική ενέργεια	
II. Διάκριση από συγγενείς έννοιες.....	1174
1. Τρόπος και κληροδοσία.....	1174
2. Τρόπος και απλή σύσταση ή συμβουλή.....	1175
3. Τρόπος και αίρεση.....	1175
III. Υποκείμενα.....	1176
1. Βεβαρημένος.....	1176
2. Ωφελούμενος.....	1178
IV. Αντικείμενο.....	1180
1. Εισαγωγικά.....	1180
2. Προσδιορισμός της παροχής (ΑΚ 1973-1974).....	1180
α) Διαζευκτικός τρόπος· β) Προσδιορισμός από άλλον κατά δίκαιη κρίση	
3. Παροχή αδύνατη ή παράνομη (ΑΚ 1980).....	1181
4. Ποιότητα της παροχής.....	1182
V. Προϋποθέσεις εγκυρότητας του τρόπου.....	1182
1. Διάταξη σαφής.....	1182
2. Περιεχόμενο της διάταξης νόμιμο.....	1183
3. Άκυρη επιβολή τρόπου.....	1183
VI. Τρόπος υπέρ κοινωφελούς σκοπού.....	1184

§ 61. Εξαναγκασμός του τρόπου	1187
I. Νομική φύση του δικαιώματος εξαναγκασμού σε εκπλήρωση	1187
1. Δικαίωμα ιδιόρρυθμο	1187
2. Με μη «ιδιωφελή» χαρακτήρα	1188
3. Δικαίωμα αγώγιμο και εκτελεστό	1188
II. Δικαιούμενα πρόσωπα.....	1189
1. Περιοριστική απαρίθμηση	1189
2. Κληρονόμος - Συγκληρονόμος.....	1189
3. Άμεσα ωφελούμενος από την έκπτωση του αρχικά βεβαρημένου.....	1190
4. Δημόσια αρχή.....	1190
III. Άσκηση του δικαιώματος.....	1190
IV. Επιγενόμενη αδυναμία εκπλήρωσης	1191
1. Ανυπαίτια αδυναμία εκπλήρωσης.....	1191
2. Υπαίτια αδυναμία εκπλήρωσης.....	1191
α) Δικαιολογητική βάση· β) Προϋποθέσεις· γ) Συνέπειες	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ ΕΝ ΖΩΗ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΣΕΣ ΤΗΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΔΟΧΗ

§ 62. Απαγόρευση των κληρονομικών συμβάσεων	1195
I. Έννοια και δικαιολογία	1195
1. Έννοια	1195
2. Δικαιολογία	1196
II. Διακρίσεις κληρονομικών συμβάσεων	1197
1. Κληρονομικές συμβάσεις υπό ευρεία και υπό στενή έννοια	1197
2. Διάκριση των εν στενή έννοια κληρονομικών συμβάσεων	1198
III. Έκταση της απαγόρευσης.....	1198
IV. Συνέπειες παραβίασης της απαγόρευσης.....	1199
§ 63. Νέμηση ανιόντος	1201
I. Έννοια, δικαιολογία και νομική φύση	1201
1. Έννοια	1201
2. Δικαιολογία	1202
3. Νομική φύση	1202
II. Στοιχεία του πραγματικού της νέμησης ανιόντος.....	1203
1. Εισαγωγικά	1203
2. Ανιών και κατιόντες.....	1203
3. Διανομή της υπάρχουσας περιουσίας του ανιόντος.....	1204
4. Μη δέσμευση του ανιόντος	1205
5. Τύπος.....	1205
III. Έννομες συνέπειες.....	1205

Πίνακας περιεχομένων

1. Κατανομή της περιουσίας του ανιόντος στους κατιόντες.....	1205
2. Ενοχική ενέργεια.....	1206
3. Νέμηση μέρους της περιουσίας.....	1206
4. Ευθύνη απέναντι στους δανειστές της κληρονομίας	1207
IV. Νέμηση που προσβάλλει τη νόμιμη μοίρα.....	1207
§ 64. Δωρεά αιτία θανάτου	1209
I. Έννοια, δικαιολογία και νομική φύση	1210
1. Έννοια	1210
2. Δικαιολογία	1210
3. Νομική φύση.....	1211
II. Σύσταση	1212
1. Συμβαλλόμενα μέρη	1212
2. Συστατικός τύπος	1213
3. Αντικείμενο	1214
III. Δωρεά αιτία θανάτου υπό τρόπο	1215
1. Η δωρεά αιτία θανάτου υπό τρόπο γενικά.....	1215
2. Ειδικότερα ο τρόπος που επιβάλλει το αναπαλλοτρίωτο	1216
IV. Νομική κατάσταση πριν και μετά την πλήρωση της αίρεσης.....	1216
1. Στάδιο ηρτημένης της αίρεσης.....	1216
2. Πλήρωση της αίρεσης.....	1218
3. Ματαίωση της αίρεσης.....	1218
V. Ανάκληση.....	1219
1. Εισαγωγικά.....	1219
2. Το δικαίωμα της ανάκλησης	1219
3. Ανάκληση δωρεάς που έχει συμφωνηθεί αμετάκλητη	1220
4. Συνέπειες της ανάκλησης	1220
5. Απόσβεση του δικαιώματος ανάκλησης.....	1221
VI. Δωρεά αιτία θανάτου που θίγει τη νόμιμη μοίρα.....	1222
VII. Η δωρεά αιτία θανάτου έναντι των δανειστών της κληρονομίας	1224
§ 65. Άλλες συμβάσεις εν ζωή για την περίπτωση του θανάτου	1225
I. Εισαγωγικά.....	1225
II. Δωρεά εν ζωή για την περίπτωση θανάτου	1226
III. Επαχθείς συμβάσεις υπό την αίρεση του θανάτου	1227
IV. Σύμβαση υπέρ τρίτου για την περίπτωση θανάτου	1228
V. Μεταθανάτια πληρεξουσιότητα	1231
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	1235
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ	1261